

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Børne- og Undervisningsudvalget
Titel	Svar på spørgsmål, Samrådsspørgsmål E, om elever, de ikke får den støtte de har brug for samt skolernes økonomi ift. inklusion
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	8-9 minutter
Tid og sted	BUU, d. 26. april 2023 kl. 08.00-09.00 i lokale 2-133

Disposition

1. Indledende bemærkninger
2. Elever med uindfriet støttebehov
3. Stigende støttebehov og mangel på personale presser kommunerne
4. Initiativer for at imødekomme udfordringerne

1. Indledende bemærkninger

- Tak. Lad mig starte med at sige, at inklusionsundersøgelsen fra sidste år er et af de dokumenter, som – synes jeg – al folkeskolepolitik og alle folkeskolediskussioner må tage afsæt i. Fordi den tager fat i noget vigtigt, nemlig: der er ikke ro i klassen, og der er masser af børn, der – som spørgeren selv siger – cykler i skole her til morgen og egentlig ikke glæder sig til skoledagen. Så for mig er ro i klassen og det, at børn trives i skolen, én af tre vigtige folkeskole-diskussioner. De to andre, hvis du spørger mig, og som er knyttet indbyrdes til hinanden, er frisættelsen og den praktiske skole. Og jeg tror, at det er svært at adskille de tre diskussioner fra hinanden. Men for at kunne få en diskussion, bliver man jo nødt til at starte et sted, og jeg synes egentlig, at den inklusionsundersøgelse fra 2022 er et okay sted at starte diskussionen.
- Så tak for at stille de spørgsmål.
- Fordi det er jo et kendt problem, at der er elever i folkeskolen, der ikke får den støtte, de har behov for. Men det gør det jo ikke mindre bekymrende. Det har konsekvenser for den enkelte elev, for familien og for folkeskolen som helhed.
- Og det synes jeg sammen, vi skal gøre noget ved. Fordi selvom vi aldrig ender et sted, hvor 100% af alle børn siger, at de trives, så skal vi gøre det bedre end i dag.
- Jeg vil starte med at svare på spørgsmålet vedrørende evalueringen fra sidste år.

2. Elever med uindfriet støttebehov

- Det er jo en evaluering fra VIVE, der vurderer, at 11 pct. af eleverne i 7. og 9. klasse i 2021 modtog støtte i almenundervisningen mod 8 pct. i 2015. Så der har altså været en stigning på 6 år fra 8 til 11. Det lyder ikke af mange procent, men det er jo hundredetusinder af børn, der går i den danske folkeskole, så det er jo rigtig mange børn, vi taler om.
- Og der er ifølge lærerne sket en stigning i andelen af elever, som har et uindfriet støttebehov i almenundervisningen – fra 6 pct. til 8 pct. over den samme 6-årige periode. Det vil altså sige, at andelen af elever, der ikke får den støtte, som de har behov for, er vokset. Det er faktisk rimelig markant fra 6 til 8 pct.
- Skolerne oplever i de her år en stigning i antallet af elever med støttebehov. Det har kommunerne også gjort opmærksom på. Det er i øvrigt også en tendens, der findes uden for landets grænser.
- Det gælder elever, der får støtte i segregerede undervisningstilbud som specialskoler og specialklasser – det var ca. 6 pct. sidste år . Men også elever med støttebehov i den almindelige undervisning.
- Oveni det, så peger lærerne på, at diversiteten i støttebehovene er voksende.
- Heldigvis – det synes jeg også hører med – så oplever flere lærere faktisk, at de har kompetencerne til at imødekomme behovene blandt eleverne i deres almenklasser, end de gjorde i 2015. Så der er sket en positiv udvikling i lærernes oplevelse af egne kompetencer.
- Men der er fortsat mange lærere - egentlig også flere end jeg havde troet - som oplever, at de ikke har de nødvendige kompetencer til at hjælpe elever med særlige behov. Det drejer sig især om hjælp til elever med psykiske udfordringer og elever med udviklingsforstyrrelser såsom autisme.

- Til gengæld har jeg en oplevelse af, at for eksempel ordblinde børn mødes med bedre kompetencer end for en årrække siden.
- Der er muligheder i den eksisterende lovgivning for fleksible løsninger i almenundervisningen, der kan imødekomme elevernes individuelle udfordringer.
- Der kan anvendes holddannelse, undervisningsdifferentiering, supplerende undervisning, tolærerordninger, undervisningsassistenter og alt mulig andet, og det hele benyttes i dag. Og så er vi jo inde og blandt andet diskutere det, som spørgeren indleder med, omkring rammerne.
- Mange kommuner og skoler arbejder altså allerede aktivt på at udvikle og bruge de her muligheder for at styrke inkluderende læringsmiljøer.

3. Stigende støttebehov og mangel på personale presser kommunerne

- Kommunerne skal prioritere de nødvendige ressourcer til folkeskolen, og det er kommunernes og skolernes ansvar at organisere undervisningen, så den tilpasses elevernes behov. Det har jeg også et behov for at sige, ikke for at tørre ansvare af på andre, men fordi jeg selv er tilhænger af et kommunalt skolevæsen, og ikke et statsligt skolevæsen, og i øvrigt fordi det står i loven.
- Det sagt, så er det jo en stor udfordring for skoler og kommuner, at flere elever har et støttebehov i dag sammenlignet med 2015.
- Ud over konsekvenserne for det enkelte barn, så giver det også alvorlige økonomiske udfordringer for kommunalbestyrelserne, som bruger en stadig større del af deres budget på specialundervisning og støtte i almenundervisningen til elever med særlige behov.

- Jeg vil mene, at forudsætningerne for god undervisning målrettet alle børn er forbedret, da mulighederne for at konvertere den understøttende undervisning til eksempelvis tolærerordninger nu jo diskuteres i Folketinget – vi havde førstebehandlingen i aftes. Det lyder heldigvis til, at der er flertal for at forlænge de muligheder, også fra næste skoleår.
- De allerfleste elever har det bedst med at få undervisning i almenklassen, men der er nogle, som skal støttes for at kunne lære og for at kunne trives i den almen undervisning.
- Kommunernes måde at organisere undervisning og specialundervisning skal tage udgangspunkt i det.
- Det handler om at sætte rettidigt ind i forhold til elever med særlige behov og udsatte elevgrupper. Det betyder faktisk ret meget, at man ikke kommer for sent i gang. Det kan ske gennem undervisningsdifferentiering, inddragelse fra PPR og brug af en ekstra underviser i klasselokalet. Og ved at lærere og øvrigt pædagogisk personale arbejder med inkluderende læringsmiljøer og stærk klasserumsledelse.
- Jeg har dog også brug for at sige, at der altid vil være nogle børn, som har behov for segregerede tilbud og mere omfattende støtte i folkeskolen.
- Som jeg nævnte for et par uger siden ved et tidligere samråd om temaet, er udfordringer på inklusionsområdet meget forskellige. De løsninger, vi laver på området, skal også tage hensyn til den kompleksitet.
- Det handler ikke kun om penge – det handler også om, hvad vi faktisk er i stand til i praksis, at implementere en helhedsorienteret og en langsigtet tilgang.

4. Initiativer for at prøve at imødekomme udfordringerne

- Der er mange ting på regeringens dagsorden, og i øvrigt på Folketingets dagsorden, som har til formål at styrke undervisningen for elever med særlige behov og for fællesskabet i folkeskolen – og det vil også komme de elever med et uindfriet støttebehov til gode.
- Jeg har for nyligt for eksempel besluttet at oprette en enhed i Undervisningsministeriet, som blandt andet arbejder med at styrke undervisningen af elever med særlige behov. Det er en enhed, der skal udarbejde anbefalinger, både til os politikere, og løbende levere viden til sektoren om, hvordan man kan arbejde med at styrke undervisningen for forskellige elevgrupper – i folkeskolen og i specialtilbuddene.
- For det andet er der allerede i dag en række muligheder for at arbejde med en blanding af almen- og specialundervisning – det er det, de fleste kalder mellemformer. Her inddrages specialpædagogik på forskellig vis, så undervisningen tilgodeser forskellige behov og kommer alle elever til gode.
- Jeg vil ikke lægge skjul på, at det er noget, jeg selv har stor fidus til, den her type specialpædagogik, og har været imponeret over at besøge. Det er også derfor, jeg for nylig har besluttet at afsætte en sum penge – forsøgsmidler - til systematisk afprøvning af mellemformer, holddannelse og co-teaching. Det sker også i regi af den her nye vidensenhed i Undervisningsministeriet.
- Det er også besluttet, at lærernes kompetencer skal styrkes. Den tidligere regering har blandt andet indgået en aftale om, at læreruddannelsen bliver ændret, så de studerende nu kan vælge specialpædagogik som linjefag. Det ruster den enkelte lærer til at undervise elever med særlige udfordringer. Det er selvfølgelig vigtigt. Det, jeg nok går mest op i, er, at der så faktisk vil være en kollega på lærerværelset med særlig indsigt i specialpædagogik, og på den måde kan

fungere som fagligt fyrtårn, man ikke skal ringe efter nede fra rådhuset, men som faktisk er en kollega på lærerværelset.

- Her synes jeg dog lige, vi politikere skal huske på, at det kan godt være, at vi har lavet en ny læreruddannelse, men det tager altså lidt tid, før det slår igennem ude i virkeligheden, og derfor synes jeg også, at der er en fortsat udfordring med at sikre, at de mange lærere, som fortsat er i folkeskolen, og som interesserer sig for specialpædagogik, også får den støtte, de skal have, for at få kompetencerne på plads.
- I økonomiaftalen med kommunerne for 2023 - altså den, der er indgået sidste år – der er også aftalt, at man skal drøfte understøttende veje til undervisning af elever med særlige behov. Som jeg sagde tidligere, er kommunalbestyrelsernes økonomi meget presset af det her specialiserede område, og derfor er der også en fælles interesse for kommunerne og os i at sikre, at dem, der kan rummes i almentilbuddet, bliver rummet, men med den særlige støtte, der skal til, for at de trives i vores almindelige folkeskoleklasser.
- Den tidligere regering tog hul på en række af de her temadrøftelser i det samarbejde, der hedder Sammen om Skolen om forskellige mulige løsninger på den her udfordring. Det samarbejde er fortsat her efter valget, og i den netop aftalte finanslov er der – det synes jeg også hører med – afsat økonomi til merituddannelse af pædagogmedhjælpere til enten pædagogisk assistent og pædagoger. Det tror jeg også kommer til at få betydning for, hvad skal man sige, den pædagogiske indsats i dagtilbuddene har også betydning for, hvad vi ser i folkeskolen. Ligesom jeg også tror, at de penge, der er afsat til give flere muligheder for at få udsat skolestart, også vil kunne bidrage til, at flere børn trives i den danske skole.

- Der er med andre ord en række initiativer - selvom det langt fra er nok – men der er dog en række initiativer i gang og allerede gennemført, der imødekommer den udfordring, som peges på i samrådsspørgsmålet. Så jeg vil sige, at vi er i gang med opgaven, langt fra færdige. Jeg synes, at det er fornuftigt, at vi får de her diskussioner med hinanden i Folketinget og nu her i udvalget, fordi jeg tror, at alle tanker om frisættelse af folkeskolen og om en praktisk folkeskole kan ende med at være totalt ligegyldig, hvis ikke vi også håndterer det i regi af trivslen.
- Tak for ordet.